

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І П
РИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ**

Кафедра ґрунтознавства та охорони ґрунтів ім. проф. М.К. Шикули

ЗАТВЕРДЖЕНО

Агробіологічний факультет

“ ____ ” _____ 2026 р.

**РОБОЧА ПРОГРАМА
НАВЧАЛЬНОЇ ПРАКТИКИ З ДИСЦИПЛІНИ
“ҐРУНТОЗНАВСТВО З ОСНОВАМИ ГЕОЛОГІЇ”**

Галузь знань Н Сільське, лісове, рибне господарство та ветеринарна
медицина та продовольство

Спеціальність Н1 «Агрономія»

Освітня програма «Агрономія»

Факультет агробіологічний

Розробник: Віктор ЗАБАЛУЄВ, професор, доктор с.-г. наук
 Катерина КАРАБАЧ, доцент, кандидат с.-г. наук

Опис навчальної практики з дисципліни «Ґрунтознавство з основами геології»

Опис навчальної дисципліни. Навчальна практика «Ґрунтознавство з основами геології» спрямована на формування у здобувачів вищої освіти системних знань про ґрунт як природне тіло та основний засіб сільськогосподарського виробництва, його походження, будову, склад, властивості, закономірності поширення та функціонування в природних і агроєкосистемах. Навчальна практика проводиться на 2-му курсі денної форми навчання агробіологічного факультету, ОС «Бакалавр», спеціальність Н1 «Агрономія». Тривалість практики за навчальним планом – 5 днів. Навчальну практику студенти проходять після засвоєння теоретичного курсу, проведення лабораторного практикуму з дисципліни та складання іспиту.

Практика розміщена на <https://elearn.nubip.edu.ua/course/view.php?id=5582>.

Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній ступінь	
Освітній ступінь	Бакалавр
Спеціальність	Н1 «Агрономія»
Освітня програма	Агрономія
Характеристика навчальної дисципліни	
Вид	Нормативна
Загальна кількість годин	25
Кількість кредитів ECTS	1
Курс	2
Семестр	4
Форма контролю	Залік

1. Мета, компетентності та програмні результати навчальної практики

Метою навчальної практики з дисципліни «Ґрунтознавство з основами геології» є закріплення теоретичних знань шляхом безпосереднього вивчення ґрунтового покриву в польових умовах, освоєння методів морфологічного опису ґрунтових профілів, відбору ґрунтових зразків, визначення основних властивостей ґрунтів та оцінювання їхнього стану і родючості.

У результаті проходження навчальної практики студенти повинні знати: основні закономірності ґрунтоутворення та формування ґрунтового покриву; фактори й процеси ґрунтоутворення; морфологічні ознаки, склад і властивості основних типів та підтипів ґрунтів України; принципи класифікації та діагностики ґрунтів; основні фізичні, фізико-хімічні та агрохімічні властивості ґрунтів, показники їхньої родючості; методи польового дослідження, морфологічного опису та відбору ґрунтових зразків; правила ведення польової документації та вимоги до охорони ґрунтів.

Вміти: проводити польове обстеження ґрунтів і закладати ґрунтові розрізи; визначати та описувати генетичні горизонти за морфологічними ознаками; встановлювати тип і підтип ґрунту за результатами польових досліджень; правильно відбирати ґрунтові зразки для лабораторного аналізу; визначати основні властивості ґрунтів у польових умовах; користуватися ґрунтовими картами, картографами та довідковими матеріалами; аналізувати отримані результати, оцінювати стан і рівень родючості ґрунтів та обґрунтовувати заходи щодо їх раціонального використання й охорони.

Бази практики. Навчальна практика проводиться на території відокремлених структурних підрозділів (в навчально-дослідних господарствах); Національному природному парку "Голосіївський"; плодовоовочевому саду НУБіП України та у навчально-наукових лабораторіях кафедри ґрунтознавства та охорони ґрунтів ім. проф. М.К. Шикучи НУБіП України (навчальний корпус № 2).

Перелік навчальних дисциплін, які передують вивченню:
«Ґрунтознавство з основами геології».

Набуття компетентностей:

інтегральна компетентність (ІК):

Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми з агрономії, що передбачає застосування теорій та методів відповідної науки і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

загальні компетентності (ЗК):

ЗК 6. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

спеціальні (фахові) компетентності (СК):

СК 1. Здатність використовувати базові знання основних підрозділів аграрної науки (рослинництво, землеробство, селекція та насінництво, агрохімія, плідівництво, овочівництво, ґрунтознавство, кормовиробництво, механізація в рослинництві, захист рослин.

Програмні результати навчання (ПРН):

ПРН6. Демонструвати знання й розуміння фундаментальних дисциплін в обсязі, необхідному для володіння відповідними навичками в галузі агрономії.

2. Програма та структура навчальної дисципліни

Відповідно до навчального плану для виконання програми навчальної практики з дисципліни «Ґрунтознавство з основами геології» відводиться 25 академічних годин. Практика триває 5 робочих днів. Кожна з академічних груп студентів розділяється на підгрупи по 4-5 чоловік, які отримують

індивідуальні завдання для вивчення в польових умовах морфологічних ознак ґрунтів.

Етапи навчальної практики

Роботи, які виконуються студентами в процесі навчальної практики діляться на **польові та камеральні**.

При вивченні ґрунтів в **польовий період** практики застосовується морфолого-генетичний метод. В польових умовах студентами виконується закладка ґрунтового розрізу і прив'язка його на місцевості, опис факторів ґрунтоутворення, морфолого-генетичний аналіз профілю ґрунту та відбір зразків з кожного генетичного горизонту для побудови мікромонолітів.

В **камеральний період** студенти оформлюють польовий щоденник та будують мікромоноліти ґрунтів, що досліджувались в польовий період практики.

Обладнання та інструменти

Під час практики використовується наступне обладнання та інструменти: компас, GPS-навігатор, екліметр, совкова та штикова лопати, ґрунтознавчий ніж, лінійка, вода, розчин 10%-ної соляної кислоти.

Для дистанційного навчання – досліджуються ґрунти території за місцем проживання.

Протягом практики студенти підтримують зв'язок із викладачем за допомогою електронної пошти (karabach_ks@ukr.net), у Viber та у форматі відеоконференцій на платформі ZOOM.

З урахуванням зональних особливостей ґрунтового вкриття бази навчальної практики можливі наступні варіанти розподілу часу, необхідного для вивчення властивостей окремих типів ґрунтів.

Структура навчальної практики

НПП «Голосіївський»

№	Зміст і завдання	Години
День 1	Проведення інструктажу з техніки безпеки. Методика дослідження ґрунтів у полі (закладка розрізу, морфолого-генетичний аналіз профілю). Фактори та умови, ґрунтові режими та процеси зони Полісся. Морфологічний аналіз профілю дерново-підзолистих ґрунтів на водно-льодовикових відкладах.	5
День 2	Фактори та умови, ґрунтові режими та процеси зони Полісся. Морфологічний аналіз профілю дерново-підзолистих ґрунтів на моренних відкладах та дерново-прихованопідзолистих на делювіальних піщаних відкладах.	5
День 3	Фактори та умови, ґрунтові режими та процеси зони Лісостепу. Морфологічний аналіз профілю світло-сірих і сірих лісових ґрунтів. Морфологічний аналіз сірих опідзолених ґрунтів на лесовидному суглинку.	5
День 4	Закладка розрізу, опис факторів, умов та процесів	5

	грунтоутворення, вивчення будови профілю та морфологічних властивостей темно-сірих лісових ґрунтів на лесі.	
День 5	Закладка розрізу, опис факторів, умов та процесів ґрунтоутворення, вивчення будови профілю та морфологічних властивостей лучно-чорноземних і лучних ґрунтів на лесі.	5
Разом		25

**Структура навчальної практики
ВП НУБіП України «Великоснітинське НДГ ім. О.В. Музиченка»**

№	Зміст і завдання	Години
День 1	Проведення інструктажу з техніки безпеки. Методика дослідження ґрунтів у полі (закладка розрізу, морфолого-генетичний аналіз профілю). Фактори та умови, ґрунтові режими та процеси зони Лісостепу. Морфологічний аналіз профілю дерново-прихованопідзолистого ґрунту на давньоелювіальних піщаних відкладах.	5
День 2	Фактори та умови, ґрунтові режими та процеси зони Лісостепу. Морфологічний аналіз профілю чорнозему типового середньосуглинкового на карбонатному лесі.	5
День 3	Фактори та умови, ґрунтові режими та процеси зони Лісостепу. Морфологічний аналіз профілю сірого опідзоленого легкосуглинкового ґрунту на карбонатному лесі.	5
День 4	Закладка розрізу, опис факторів, умов та процесів ґрунтоутворення, вивчення будови профілю та морфологічних властивостей чорноземно-лучного карбонатного ґрунту на оглеєному лесі.	5
День 5	Закладка розрізу, опис факторів, умов та процесів ґрунтоутворення, вивчення будови профілю та морфологічних властивостей лучного оглеєного важкосуглинкового ґрунту на лесі.	5
Разом		25

**Структура навчальної практики
ВП НУБіП України «Агрономічна дослідна станція»**

№	Зміст і завдання	Години
День 1	Проведення інструктажу з техніки безпеки. Методика дослідження ґрунтів у полі (закладка розрізу, морфолого-генетичний аналіз профілю). Фактори та умови, ґрунтові режими та процеси зони Лісостепу. Морфологічний аналіз профілю дерново-слабопідзолистого супіщаного ґрунту на водно-льодовикових піщаних відкладах.	5
День 2	Фактори та умови, ґрунтові режими та процеси зони Полісся. Морфологічний аналіз профілю чорнозему типового середньогумусного середньосуглинкового на карбонатному лесі.	5
День 3	Фактори та умови, ґрунтові режими та процеси зони Лісостепу. Морфологічний аналіз профілю лучно-чорноземного середньосуглинкового ґрунту на лесі.	5
День 4	Закладка розрізу, опис факторів, умов та процесів	5

	грунтоутворення, вивчення будови профілю та морфологічних властивостей чорноземно-лучного середньосуглинкового на лесовидному суглинку.	
День 5	Закладка розрізу, опис факторів, умов та процесів ґрунтоутворення, вивчення будови профілю та морфологічних властивостей лучного оглеєного середньосуглинкового ґрунту на лесі.	5
Разом		25

Оцінювання результатів навчання.

Оцінювання знань здобувача вищої освіти відбувається за 100-бальною шкалою і переводиться в національну оцінку згідно чинного «Положення про екзамени та заліки у НУБіП України»

Розподіл балів за видами навчальної діяльності

Вид навчальної діяльності	Результати навчання	Оцінювання
День 1. Виконання програми практики. Морфологічний опис розрізу №1. Ведення польового щоденника.	ПРН6. Демонструвати знання й розуміння фундаментальних розділів природничих і математичних наук в обсязі, необхідному для досягнення інших результатів навчання, передбачених освітньою програмою.	14
День 2. Виконання програми практики. Морфологічний опис розрізу №2, 3. Ведення польового щоденника.	ПРН6. Демонструвати знання й розуміння фундаментальних розділів природничих і математичних наук в обсязі, необхідному для досягнення інших результатів навчання, передбачених освітньою програмою.	14
День 3. Виконання програми практики. Морфологічний опис розрізу №4, 5. Ведення польового щоденника.	ПРН6. Демонструвати знання й розуміння фундаментальних розділів природничих і математичних наук в обсязі, необхідному для досягнення інших результатів навчання, передбачених освітньою програмою.	14
День 4. Виконання програми практики. Морфологічний опис розрізу №6. Ведення польового щоденника.	ПРН6. Демонструвати знання й розуміння фундаментальних розділів природничих і математичних наук в обсязі, необхідному для досягнення інших результатів навчання, передбачених освітньою програмою.	14
День 5. Виконання програми практики. Морфологічний опис розрізу №7, 8. Оформлення звіту з практики.	ПРН6. Демонструвати знання й розуміння фундаментальних розділів природничих і математичних наук в обсязі, необхідному для досягнення інших результатів навчання, передбачених освітньою програмою.	14
Захист звіту (ТЕСТ) або співбесіда.		30
Всього		100

Кожен студент працює **індивідуально**. Всі роботи виконує самостійно

під керівництвом викладача. Оформлює щоденник з практики з фотокаталогом об'єктів дослідження.

Формою контролю навчальної практики є залік.

Підсумки навчальної практики підводяться у формі складання індивідуальної співбесіди з викладачем або у вигляді теста. Студент допускається до захисту звіту за умови присутності та безпосередньої участі у роботі протягом практики.

Шкала оцінювання знань здобувача вищої освіти

Рейтинг здобувача вищої освіти, бали	Оцінка за національною системою (екзамени/заліки)
90-100	відмінно
74-89	добре
60-73	задовільно
0-59	незадовільно

Навчально-методичне забезпечення

1. Електронний курс навчальної практики (на навчальному порталі НУБіП України eLearn - <https://elearn.nubip.edu.ua/course/view.php?id=5582>).

2. Методичні рекомендації для проходження навчальної практики з дисципліни «Ґрунтознавство з основами геології» для студентів ОКР “Бакалавр” напрямку Н1 «Агрономія» Київ, 2026

Рекомендовані джерела інформації.

1. Електронний курс навчальної практики (на навчальному порталі НУБіП України eLearn - <https://elearn.nubip.edu.ua/course/view.php?id=5582>).

2. Ґрунтознавство з основами геології: навчальний посібник / О.Л. Тонха, Р.П. Богданович, І.В. Євпак та ін. – Київ, 2024. - 238 с.

3. Охорона ґрунтів і відтворення їх родючості: навч. посібник / В.О. Забалуєв, А.Д. Балаєв, О.Г. Тараріко та ін.; за ред. д-рів с.-г. н. проф. В.О. Забалуєва та В.В. Дегтярьова. – Вид. 2-ге, змін. і доповн. – Х.: ФОП Бровін О.В., 2017. – 348 с.

4. Інтерактивна карта ґрунтів України. Електронний ресурс: <https://superagronom.com/karty/karta-gruntiv-ukrainy#close>

5. Карти України. / Електронний ресурс: <https://geomap.land.kiev.ua/soil.html>